

Voorwoord

Beste leden en vrienden van Natuurpunt Meetjeslandse Cuesta

Wanneer deze nieuwsbrief samen met het tijdschrift van Natuurpunt in jouw brievenbus valt wordt het (hopelijk) stilaan lente. De eerste bloeiers zijn er al en dan denk ik spontaan aan gaspeldoorn die al even getooid is met mooie gele bloemen en aan de bloeiende hazelaar met gele mannelijke katjes en groene vrouwelijke waaruit karmijnrode stempels naar buiten steken.

Wie regelmatig in het Drongengoed en Maldegemveld vertoeft zal dan ook wel gemerkt hebben dat de slagboom aan de Drongengoedweg (vlakbij de Krakeelparking) voor een maandje dicht is. Dit wordt gedaan om trekkende padden te beschermen tegen verpletterende wielen van voertuigen. Half februari was het lentezacht weer en op heel wat plaatsen werden er in de poelen al parende padden gemeld. In het paddenportaal werden al 51.088 amfibieën geregistreerd, met voorlopig 10 en 15 februari als beste dagen. Gelet op de aanhoudende zachte temperaturen, mag er op de meeste locaties elke avond wel iets worden verwacht. Het lijkt een vroeg maar tegelijk ook een lang trekseizoen te zullen worden.

En wat kan jij doen voor de gewone pad? Matig je snelheid (max. 30 km/h) wanneer je op een zachte, miezerige avond in maart de weg op moet en een paddenverkeersbord ziet. Nog beter: sluit je aan bij een paddenoverzetactie in je buurt. Natuurpunt organiseert elk jaar op honderden plaatsen in Vlaanderen paddenoverzetacties. Vrijwilligers gaan in de trekperiode 's avonds de weg op, gewapend met emmer en zaklamp om amfibieën van de weg te plukken en hen veilig naar de overkant te brengen. Gemiddeld worden elk jaar bijna 100.000 gewone padden gered van een platte dood. Na de voortplantingsperiode verstopt de gewone pad zich overdag op koele, vochtige plekje. Een houtstapel, een hoop takken en bladeren, een composthoop of een rommelhoekje (bv. met stenen of bouwpuin) in je tuin vormen een ideale schuilplek.

Net als in het najaar is er in het voorjaar ook weer vogeltrek. Dan keren vogels die naar het zuiden zijn getrokken om te overwinteren, terug naar onze regio om hier te broeden. De dagen duren hier in lente en zomer namelijk langer dan in Zuid-Europa en Afrika. Insecteneters kunnen hier dan ook langer voedsel zoeken voor hun kroost. Tip: ga eens mee op excursie de komende maanden en je krijgt zeker wat trekvogels te zien. Meer info in de activiteitenkalender.

Hartelijke groeten

Bestuur Natuurpunt Meetjeslandse Cuesta

Steun Natuurpunt Meetjeslandse Cuesta: BE56 2930 2120 7588 met als mededeling de naam van het project:

Maldegemveld, Burkel of Kattenbos-Zegbroek

Giften vanaf 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar, een attest wordt je in het voorjaar toegestuurd.

De nachtzwaluw in het Maldegemveld en Drongengoedbos

De nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*) (volkse naam: geitenmelker) is een intrigerende vogelsoort die wijdverspreid voorkomt in West-Europa. In Vlaanderen is deze soort toch een zeldzaamheid, vooral omdat waardevolle heidegebieden schaars zijn. Daar willen we in het Maldegemveld net iets aan doen. Het verenkleed van een volwassen nachtzwaluw is grijs en kastanjebruin gestreept. Witte vlekjes op de handpennen en witte uiteinden van de staartveren zijn kenmerkend voor het mannetje. Bij jonge mannetjes zijn deze vaalgeel. De snavel is zwart en de poten zijn roodbruin. Nachtzwaluwen worden vaak aangetroffen in open landschappen zoals heidegebieden, venen en bosranden. Ze vertonen een sterke voorkeur voor gebieden waar hun schutkleuren en verborgen gedrag hen overdag beschermen tegen predatie.

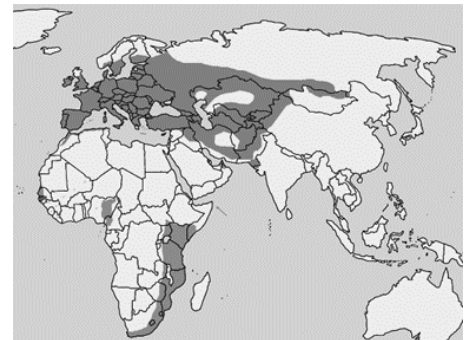

De schutkleuren van de nachtzwaluw zorgen ervoor dat hij amper opvalt in het strooisel. Doordat hij niet dwars maar in de lengterichting op takken zit kun je hem veel moeilijker opmerken.

De nachtzwaluw heeft grote ogen met een hoge gevoeligheid voor weinig licht. Deze stellen hem in staat om in het donker efficiënt te jagen. Hij vliegt geruisloos en traag met uitgespreide vleugels. Met zijn wijd opengaande bek is hij in staat om prooiën te vangen in de vlucht. Op zijn menu staan vliegende insecten zoals muggen, nachtvlinders en kevers.

Deze vogels produceren een bevreemdend, trillend geluid. Het is dermate typisch dat het de makkelijkste manier is om nachtzwaluwen te ontdekken. Als je goed luistert kun je het enigszins mechanisch getril, van variabele intensiteit, horen dat deze vogel na zonsondergang zittend vanaf een uitkijkpost laat horen. In de vlucht heeft hij een zachte maar scherpe roep, die herhaald wordt om contact te leggen met soortgenoten.

Nachtzwaluwen zijn trekvogels die pas laat in het broedgebied aankomen, meestal niet voor het begin van mei. De soort komt in vrijwel geheel Europa voor als zomergast die broedt in heidevelden en halfopen bossen. Hij overwintert in Afrika, tot aan Zuid-Afrika toe (zie kaartje).

In België is de nachtzwaluw een schaarse broedvogel van de hogere zandgronden. De vogel is in de jaren 1950 en 1960 sterk achteruitgegaan. Dit kwam zowel door areaalverlies (minder halfopen bosgebieden) als ook door achteruitgang in aantallen per oppervlakte-eenheid. De vogel staat op de Vlaamse Rode Lijst als kwetsbaar. De mannelijke nachtzwaluw bezet een territorium in de lente en maakt zijn aanwezigheid bekend met een kenmerkend aanhoudend trillend geluid vanaf een uitstekende tak. Hij patrouilleert door zijn territorium met de vleugels in een V en de staart uitwaaiend, terwijl hij indringers roepend en met klappende vleugels achtervolgt. Vleugelgeklap komt ook voor wanneer het mannetje het vrouwtje achtervolgt in een spiraalvormige baltsvlucht. De nachtzwaluw bouwt geen nest. De twee grijze, bruingevlekte eieren worden direct op de grond gelegd. Ze komen na 17 tot 21 dagen uit en de donzige kuikens verlaten na nog eens 16–17 dagen het nest.

In het Maldegemveld en het Drongengoed wordt de nachtzwaluw waargenomen sinds een tiental jaar. Het voorbije jaar zouden er een viertal zangposten geweest zijn. In functie van bescherming van mogelijke broedgevallen werd in het broedseizoen een wandelpad door het Maldegemveld tijdelijk afgesloten. Vanaf 2023 is de omleiding van het wandelpad definitief geworden om de broedende heidevogels meer rust te bieden.

Verslag van enkele voorbije activiteiten

Beheer in het Maldegemveld 25 november 2023

Invasieve soorten zien we liever niet in onze natuurgebieden want ze veroorzaken een verminderde biodiversiteit. Amerikaanse vogelkers is er zo eentje. Door zijn snelle groei, overvloedige zaadvorming en het afscheiden van een toxische stof via zijn wortels, zorgt deze boom ervoor dat spontane opslag van eik, beuk, lijsterbes, sporkehout en andere inlandse bomen en struiken afgeremd wordt. Daarom binden we ook de strijd met deze exoten aan. Je kan de stam 'ringen'. Hierbij zorg je dat het cambium onderbroken wordt. Op die manier kan de doorstroom van water en voedingsstoffen niet meer gebeuren. Je kunt ook de stam tot op ongeveer één meter afzagen en alle zijtakken en nieuwe scheuten ritsen. Zo put je de boom uit omdat deze steeds nieuwe scheuten wil aanmaken. Jonge bomen en zaailingen kun je met wortel en al uittrekken of uitspitten. Deze verschillende methodes hebben we toegepast en alles werd op hopen gelegd. Deze bieden nest- en schuilgelegenheid aan vogels en insecten.

Plantactie Chiro Oostveld in het Kallekesbos 25 november 2023

Samen met de Chiro van Oostveld werd de dode aanplant in het Kallekesbos vervangen. Vandaag gingen 150 eiken en wat haagbeukjes en lindes de zompige grond in. Alle boompjes werden voorzien van een netje rond de stam ter bescherming tegen vraat door ree.

Natuurwandeling in het Maldegemveld 3 december 2023 (enkele sfeerbeelden)

Beheer in het Maldegemveld 27 januari 2024

Het belooft een mooie morgen te worden. Wat lichte nachtvorst heeft een wit rijm-laagje op gras en struiken gelegd. De blauwe hemel met een mooie zonsopgang, geeft extra moed aan een achttal mensen om wat maaiwerk uit te voeren. Een wandelpad raakte bedolven onder te hoog gegroeide heide. Wanneer heide te houderig wordt, is er minder uitbundige bloei en zal de heide op den duur zelfs afsterven. Er moet dus gemaaid worden. Een heideperceel evenwijdig aan de Drongengoedweg wordt onder handen genomen. Jonge berkjes, heide en pijpenstrootje worden gemaaid. Jonge dopheide en struikheide krijgen nu alle kans om te groeien. Nu is het wachten tot half augustus om het resultaat van ons werk te bewonderen: een purperen heide.

Natuurwandeling 'boom en struik in de knop' 4 februari 2024

We zijn met 20 deelnemers voor de winterwandeling. Gids Lia vliegt er meteen in met een verhelderende uitleg over de verschillende soorten naaldbomen en hun kenmerken. De eenhuizige zwarte els maakt zich al helemaal klaar voor de voortplanting met mannelijke en vrouwelijke vruchtkatjes. Ook de hazelaar staat al volop in bloei met de prachtig rode vrouwelijke bloemetjes in de buurt van de gele mannelijke katjes. We betasten de kleverige grote knoppen van de (wilde) paardenkastanje. Op sommige twijgjes is duidelijk het 'hoefijzer' te zien dat voor de naam zorgde. Op de dwarsdoorsnede van sommige boomsoorten bemerken we de poriën waarlangs de sapstroom gebeurt. Sporkehout (of vuilboom) pronkt dan weer met elegante penseelvormige knoppen. Het blijft een wonderlijke ontdekkingstocht en tussendoor kon jong en 'jong gebleven' genieten van verrassende 'historische' verhalen over kleitse bezembinders of het oor van Judas.

Komende activiteiten

Beheerdagen

Heb je zin om de natuur een handje te helpen? Iedereen is van harte welkom, ook wie maar een uurtje kan meehelpen. Aangepaste kledij (bij regenweer), handschoenen en werkschoenen zijn aanbevolen.

Inschrijven via e-mail: annickvercaemer@natuurpuntmeetjeslandsecuesta.be zodat we voldoende werkmateriaal kunnen voorzien.

Trefpunt: loods Natuurpunt, (GPS: N 51.155117, E 3.47198), Urselweg 81 B, Maldegem-Kleit

Contact: Annick Vercaemer (0472 75 20 20)

De komende maanden zijn we vooral actief in het Maldegemveld. **Zaterdag 23 maart, zaterdag 27 april (startdag), zaterdag 25 mei en zaterdag 29 juni** is er telkens een beheermoment in het Maldegemveld van 9:00 h tot 12:00 h.

Op de startdag van 27 april krijg je de kans om de beheerploeg aan het werk te zien en mag je ook meehelpen. Wie weet krijg je ook de beheerkriebels te pakken en vind je een werkje dat bij jou past en dat je graag af en toe in het Maldegemveld uitvoert.

Op zaterdag 6 juli is er een beheerdag in de **Lange Swiss**.

Trefpunt: ingang Lange Swiss, Groot Burkalkelseide, (GPS: 51.164925, 3.419876), Maldegem-Kleit

Contact: Dirk Develter (0473 94 49 95)

Begeleide wandelingen

Elke eerste zondag van de maand gaan we met een gids op stap in de natuur. We passen de thema's aan aan het seizoen. Meer info en inschrijving via e-mail: info@natuurpuntmeetjeslandsecuesta.be

Maandag 1 april (14:00 h— 17:00 h): **SNUIT - Amfibieëntelling**

Wat leeft er in de poel? Meten is weten. Natuurstudie is fascinerend voor jong en oud. We nemen jullie mee op één van onze tellingen en bezoeken twee poelen waar we de tellingen zullen uitvoeren. Activiteit gericht op kinderen en jongeren, maar wie jong van geest is, is even goed welkom.

Trefpunt: Krakeelparking, (GPS: N 51.151079, E 3.473074), Drongengoedweg, Ursel, op 200 m van Het Jagershof.

Gids: Thomas Devreeze (0474 77 93 81)

Zondag 7 april (9:00 h – 12:00 h): **Wat kronkelt en kwaakt er in de poel?**

We gaan op stap langs enkele poelen en bekijken de salamanders, kikkers en padden die gevangen werden in enkele fuiken. Daarna mag je helpen deze dieren weer in het water te laten.

Trefpunt: Krakeelparking, (GPS: N 51.151079, E 3.473074), Drongengoedweg, Ursel, op 200 m van Het Jagershof.

Gids: Lia Van Landschoot (0473 70 03 68)

Zondag 5 mei (9:00 h – 12:00 h): **Zwerven tussen Cuesta en Kanaal**

We verkennen het gebied tussen het Koningsbos en de Ganzenkleit in Ursel en het kanaal Gent-Brugge. We worden er verwelkomd door de minder bekende natuurpareltjes zowel op de cuestaflank als in het Zegbroek, die ons in deze tijd van het jaar letterlijk in de (voorjaars)bloemetjes zetten.

Trefpunt: Kattenbos (beperkte parkeermogelijkheden), (GPS: 51.118999, 3.466088), Varenstraat, Ursel.

Gids: Steven Degraer (0494 07 03 71)

Zaterdag 18 mei (19:00 h—22:00 h): **SNUIT - Reeënsafari voor jonge avonturiers**

Als de zon begint onder te gaan komt er een hele nieuwe wereld tot leven. We gaan bij valavond op stap door het Maldegemveld op zoek naar reeën en damherten. Wie weet brengt de avond ons nog enkele verrassingen. Activiteit voor kinderen en jongeren. Breng zeker je verrekijker mee als je die hebt.

Trefpunt: Krakeelparking, (GPS: N 51.151079, E 3.473074), Drongengoedweg, Ursel, op 200 m van Het Jagershof.

Gids: Thomas Devreeze (0474 77 93 81)

Zondag 2 juni (9:00 h – 12:00 h): **Tijdreizen door Maldegemveld**

We gaan op tijdreis door het Maldegemveld. Aan de hand van hedendaagse sporen, reizen we honderden, duizenden en zelfs miljoenen jaren terug in de tijd. Onze gids neemt je mee en brengt je ook veilig terug op de afspreekplaats.

Trefpunt: Krakeelparking, (GPS: N 51.151079, E 3.473074), Drongengoedweg, Ursel, op 200 m van Het Jagershof.

Gids: Thomas Devreeze (0474 77 93 81)